

Konstitucionālo tiesu loma cilvēka pamattiesību un brīvību nodrošināšanā informācijas sabiedrībā

Uldis Ķinis

Rīgas Stradiņa universitāte, Juridiskā fakultāte, Latvija

Ievads. Informācijas sabiedrība tiek definēta kā uz zināšanām balstīta sabiedrība, kur informācijas tehnoloģiju izmantošana kļūst par sabiedrības labklājības neatņemamu sastāvdaļu. Savukārt sabiedrības labklājības neatņemama sastāvdaļa ir cilvēktiesību un brīvību nodrošināšana. Satversmes VIII sadaļa ir veltīta Cilvēktiesību un brīvību aizsardzībai. Satversmes tiesa ir institūcija, kas stāv sardzē par Satversmē paredzēto tiesību nodrošināšanu. Referāta uzdevums ir parādīt to, kāda ir konstitucionālo tiesu loma informācijas sabiedrības laikmetā.

Darba mērķis. Parādīt, ka Satversmē paredzētās tiesības, neskatoties uz to lakonismu, ir arī piemērojamas informācijas sabiedrības laikmetā, un to, kā dažādu valstu konstitucionālās tiesas metodoloģiski risina šos jautājumus.

Rezultāti un secinājumi. Pētījuma rezultātā tika secināts, ka informācijas sabiedrība un cilvēktiesības ir nedalāmi jēdzieni.

Satversmes VIII nodaļā saistītās cilvēktiesības informācijas sabiedrībā, nosacīti var iedalīt šādās grupās:

- 1) tiesības uz informāciju – šī grupa aptver pamattiesības, piemēram, tiesības zināt savas tiesības (90. pants), vārda brīvību (100. pants), kā arī tiesības vērsties valsts un pašvaldību iestādēs (104. pants);
- 2) tiesības uz privātās dzīves aizsardzību – tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību (96. pants); tiesības uz godu un cieņu (95. panta pirmais teikums);
- 3) tiesības, kas saistītas ar intelektuālā īpašuma (113. pants) un cita veida īpašuma aizsardzību, tostarp virtuālā īpašuma aizsardzību (105. pants).

Šo tiesību nodrošināšanai ir nepieciešams piemērot jaunus tiesību principus, piemēram, tehnoloģiskās neitralitātes un ekvivalences principus, kas nodrošinātu tiesiskumu. Tieši konstitucionālās tiesas var tālāk attīstīt doktrīnu par Satversmē paredzēto cilvēktiesību ekvivalentu nodrošināšanu arī elektroniskajā vidē.